ÚRAD NA OCHRANU OSOBNÝCH ÚDAJOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Hraničná 12, 820 07 Bratislava 27

č.: 05137/2015-Op-1

Metodické usmernenie č. 1/2015
k základným pojmom – súhlas dotknutej osoby

Podľa § 46 ods. 1 písm. m) zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 84/2014 Z. z. (ďalej len „zákon o ochrane osobných údajov“) Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) vydáva toto metodické usmernenie.

ÚVOD

Jedným z právnych základov, ktorý oprávňuje spracúvať osobné údaje fyzických osôb, je súhlas dotknutej osoby. Účelom tohto metodického usmernenia je poskytnúť prevádzkovateľom základné informácie o tom akým spôsobom majú postupovať, aby súhlas, ktorý získali od dotknutej osoby, bolo možné považovať za platný a v súlade so zákonom o ochrane osobných údajov. V záujme ochrany fyzických osôb je potrebné zdôrazniť, že udelenie súhlasu so spracúvaním osobných údajov je dobrovoľné a teda je právom dotknutej osoby, ktorú nie je možné k jeho udeleniu nútiť.

1 SÚHLAS AKO PRÁVNY ZÁKLAD

Súhlasom sa podľa § 4 ods. 3 písm. d) zákona o ochrane osobných údajov rozumie akýkoľvek slobodne daný, výslovný a zrozumiteľný prejav vôle, ktorým dotknutá osoba na základe poskytnutých informácií vyjadruje svoju vôľu, aby sa spracúvali jej osobné údaje. Na spracúvanie osobných údajov na základe súhlasu musia byť splnené aj **občiansko-právne náležitosti jednostranného právneho úkonu** (napríklad spôsobilosť na práva a povinnosti alebo spôsobilosť na právne úkony[1]).

Súhlas je právnym úkonom dotknutej osoby a na jeho platnosť sa vyžaduje, aby bol uskutočnený **dobrovoľne a vážne, určite a zrozumiteľne**, inak je absolútne neplatný. V tejto súvislosti je dôležité poukázať na to, že súhlas ako prejav vôle smeruje k vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Pri udelení súhlasu so spracúvaním osobných údajov je preto potrebné zvažovať aj právne následky, ktoré udelením súhlasu vzniknú.

Príklad
Na základe súhlasu sú najčastejšie spracúvané osobné údaje pri marketingovej komunikácii, pri rôznych benefitných programoch, vernostných programoch *(súťaže, alebo zákaznícke/vernostné karty),* alebo pri zverejňovaní fotografií na webovom sídle prevádzkovateľa.

[1]) Pozri § 7 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

Pre udelenie súhlasu v súlade so zákonom o ochrane osobných údajov sa vyžaduje, aby

a) dotknutá osoba bola spôsobilá mať práva a povinnosti a bola tiež spôsobilá na právne úkony v súlade s Občianskym zákonníkom,
b) pred udelením súhlasu boli dotknutej osobe poskytnuté všetky informácie týkajúce sa tohto súhlasu, teda aby si prevádzkovateľ splnil svoju informačnú povinnosť podľa § 15 zákona o ochrane osobných údajov
c) udelenie súhlasu dotknutou osobou bolo dobrovoľné, jasné a vážne,
d) textácia súhlasu bola určitá a zrozumiteľná,
e) o spracúvaní (nespracúvaní) svojich osobných údajov rozhodovala výlučne dotknutá osoba na základe vlastného slobodného uváženia,
f) existovala reálna možnosť slobodnej voľby dotknutej osoby súhlas udeliť, respektíve neudeliť,
g) súhlas bol jednoznačne a výslovne viazaný na jeden konkrétny účel.

Súhlas dotknutej osoby si prevádzkovateľ nesmie vynucovať a ani podmieňovať hrozbou odmietnutia zmluvného vzťahu, služby, tovaru alebo povinnosti ustanovenej prevádzkovateľovi právne záväzným aktom Európskej únie, medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná alebo zákonom (§ 11 ods. 3 zákona o ochrane osobných údajov).

Príklad
Nie je dovolené, aby prevádzkovateľ zamedzil dotknutej osobe prístup k tovarom alebo využívaniu služieb, pokiaľ mu neudelila súhlas na spracúvanie osobných údajov na účel marketingovej komunikácie, napríklad zasielania propagačných materiálov.

Ak prevádzkovateľ **spracúva osobné údaje na základe iného právneho základu** (napríklad osobitný zákon alebo ak spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na plnenie zmluvy, v ktorej vystupuje dotknutá osoba ako jedna zo zmluvných strán), dochádza k spracúvaniu osobných údajov bez súhlasu dotknutej osoby, pokiaľ zákon neustanovuje inak. Ak by prevádzkovateľ aj napriek tomu získaval súhlas so spracúvaním osobných údajov, nemohol by zabezpečiť dotknutej osobe uplatňovanie jej práv, ktoré jej zákon o ochrane osobných údajov priznáva vo vzťahu k spracúvaniu osobných údajov na základe súhlasu.

2 ČO PREDCHÁDZA ZÍSKANIU SÚHLASU

Na to, aby bol súhlas získaný v súlade so zákonom o ochrane osobných údajov, dotknutá osoba musí mať pred jeho udelením dostatok informácií, aby sa o jeho udelení vedela jednoznačne rozhodnúť. Prevádzkovateľ je povinný v súlade s § 15 zákona o ochrane osobných údajov dotknutej osobe vopred oznámiť

a) identifikačné údaje prevádzkovateľa,
b) identifikačné údaje sprostredkovateľa; to neplatí, ak prevádzkovateľ pri získavaní osobných údajov nepostupuje podľa § 8 zákona o ochrane osobných údajov,
c) účel spracúvania osobných údajov,
d) zoznam alebo rozsah osobných údajov,
e) doplňujúce informácie, ktoré sú s ohľadom na všetky okolnosti a podmienky spracúvania osobných údajov potrebné pre dotknutú osobu na zaručenie jej práv a právom chránených záujmov v rozsahu najmä

1. informácie o dobrovoľnosti poskytnúť údaje,
2. čas platnosti súhlasu,
3. tretie strany, ak sa predpokladá alebo je zrejmé, že im budú osobné údaje poskytnuté,
4. okruh príjemcov, ak sa predpokladá alebo je zrejmé, že im budú osobné údaje sprístupnené,
5. formu zverejnenia, ak majú byť osobné údaje zverejnené,
6. tretie krajiny, ak sa predpokladá, alebo je zrejmé, že sa do týchto krajín uskutoční prenos osobných údajov,
7. poučenie o právach dotknutej osoby (podľa § 28 a 29 zákona o ochrane osobných údajov).

Napriek skutočnosti, že zákon o ochrane osobných údajov neurčuje spôsob ani formu, akým má byť táto informačná povinnosť prevádzkovateľa splnená, zostáva zachované, že prevádzkovateľ musí byť schopný preukázať splnenie informačnej povinnosti v súlade so zákonom o ochrane osobných údajov.

Najčastejším spôsobom je poskytnutie informácií napr. ústne, písomne prostredníctvom samostatného dokumentu alebo odkazom na obchodné podmienky obsahujúce uvedené informácie.

Za splnenie informačnej povinnosti zodpovedá prevádzkovateľ informačného systému. Je preto na jeho uvážení zvoliť najvhodnejší spôsob splnenia informačnej povinnosti s ohľadom na vlastné podmienky spracúvania tak, aby v prípade potreby prevádzkovateľ vedel hodnoverne preukázať splnenie tejto povinnosti. V zmysle § 8 ods. 9 zákona o ochrane osobných údajov môže túto povinnosť preniesť na sprostredkovateľa prostredníctvom zmluvy definujúcej ich vzájomný vzťah v rámci spracúvania osobných údajov.

Príklad
Prevádzkovateľ, ktorý v rámci zmluvných alebo predzmluvných vzťahov komunikuje s dotknutými osobami na diaľku prostredníctvom svojho webového sídla (e-shop, cestovná kancelária), môže informačnú povinnosť vyplývajúcu z § 15 zákona o ochrane osobných údajov plniť transparentným zverejnením zákonom požadovaných informácií, napríklad umiestnením dokumentu obsahujúceho požadované informácie na svojom webovom sídle.

Príklad
V prípade odkazu na obchodné podmienky, je prevádzkovateľ povinný zabezpečiť, aby tieto boli reálne prístupné dotknutej osobe pred udelením súhlasu (vopred), a súčasne, aby dotknutá osoba mala dostatočný časový priestor sa s dokumentom oboznámiť pred udelením súhlasu. Zároveň je potrebné individuálne posúdiť, či splnenie informačnej povinnosti formou odkazu na webové sídlo prevádzkovateľa, kde sa obchodné podmienky uverejňujú, je vhodným spôsobom splnenia si informačnej povinnosti s ohľadom na dotknutú osobu (prístup na internet, vek dotknutej osoby).

Príklad
U prevádzkovateľa, ktorý v rámci marketingového prieskumu získava osobné údaje dotknutých osôb osobne (*napríklad v priestoroch nákupného centra*), by zverejnením zákonom požadovaných informácií na svojom webovom sídle informačnú povinnosť nesplnil, nakoľko by informácie dotknutej osobe neposkytol pred získavaním jej osobných údajov.

3 OBSAHOVÉ NÁLEŽITOSTI SÚHLASU

Zákon o ochrane osobných údajov ustanovuje obligatórne (povinné) obsahové náležitosti súhlasu so spracúvaním osobných údajov, a to

a) kto súhlas udeľuje,
b) komu sa súhlas udeľuje,
c) na aký účel sa súhlas udeľuje,
d) zoznam alebo rozsah osobných údajov, ktoré majú byť predmetom spracúvania,
e) čas platnosti súhlasu.

Vzory súhlasov so spracúvaním osobných údajov sú uvedené v prílohe č. 1.

Ad a) Kto súhlas udeľuje

Súhlas so spracúvaním osobných údajov obsahuje identifikačné údaje dotknutej osoby tak, aby ju bolo možné identifikovať v rámci predmetného informačného systému osobných údajov. Zoznam údajov na účely identifikácie dotknutej osoby závisí od konkrétnej situácie a podmienok spracúvania, ako aj od spôsobu a účelu ich spracúvania. Napríklad pri získavaní súhlasu na účel marketingovej komunikácie vo všeobecnosti ide o osobné údaje meno, priezvisko, adresa, telefónny kontakt a/alebo adresa elektronickej pošty (e-mail).

Ad b) Komu sa súhlas udeľuje

Súhlas je adresovaný konkrétnemu prevádzkovateľovi uvedením jeho identifikačných údajov, ktorými sa pri právnickej osobe spravidla rozumejú názov, sídlo, a identifikačné číslo a vo vzťahu k prevádzkovateľovi, ktorým je fyzická osoba meno, priezvisko, adresa a identifikačné číslo (ak jej bolo pridelené). Inak povedané, z povahy veci musí byť vždy dotknutej osobe zrejmé, komu dotknutá osoba súhlas so spracúvaním jej osobných údajov udeľuje. Osobitný súhlas so spracúvaním osobných údajov sprostredkovateľovi sa nevyžaduje, tento spracúva osobné údaje dotknutej osoby na základe a v rozsahu súhlasu udeleného prevádzkovateľovi dotknutou osobou.

Ad c) Účel, na ktorý sa súhlas udeľuje

Súhlas musí obsahovať jednoznačný účel, na ktorý sa daný súhlas vzťahuje. Nie je možné získavať súhlas na viacero účelov bez možnosti vyjadriť sa ku každému z nich samostatne; návrh znenia súhlasu je uvedený v prílohe č. 2.

Príklad
Nie je dovolené, aby súhlas znel nasledovne: „*Registráciou v tomto e-shope* (účel č. 1) *súčasne udeľuje súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov zasielania marketingových ponúk* (účel č. 2).“ A to z dôvodu, ako je vyššie uvedené, že dotknutá osoba nemá možnosť samostatne prejaviť svoju slobodnú vôľu pre každý jednotlivý účel uvedený v súhlase.

Ad d) Zoznam alebo rozsah osobných údajov

Zoznam osobných údajov je uzatvorenou množinou konkrétne vymenovaných osobných údajov, t.j. napríklad meno, priezvisko, adresa, dátum narodenia, telefónne číslo, adresa elektronickej pošty (e-mail) alebo fotografia. Rozsahom osobných údajov sa rozumie otvorená skupina osobných údajov, ktoré nie je možné vopred konkrétne určiť. Rozsah spracúvaných osobných údajov musí zodpovedať účelu, na ktorý boli získané. Spracúvanie osobných údajov určených „rozsahom“ možno využiť iba v prípade, ak nie je možné vopred určiť ich „zoznam.“ Zoznam alebo rozsah spracúvaných osobných údajov musí byť primeraný účelu spracúvania osobných údajov.

Ad e) Čas platnosti súhlasu

Zákon o ochrane osobných údajov ako obsahovú náležitosť súhlasu dotknutej osoby ustanovuje aj čas, na ktorý je súhlas udelený. Čas platnosti súhlasu musí byť primeraný účelu spracúvania osobných údajov. Čas sa vyjadruje konkrétnym časovým údajom (mesiace, roky) alebo vo výnimočných prípadoch (ak presné časové obdobie nie je možné s ohľadom na podmienky spracúvania určiť) sa ohraničuje vymedzením splnenia účelu, na ktorý sa súhlas udeľuje. Súhlas so spracúvaním osobných údajov nie je možné udeliť na dobu neurčitú.

Príklad
Určenie času platnosti súhlasu so spracúvaním osobných údajov „*až do odvolania súhlasu so spracúvaním osobných údajov*“ nie je dovolené, nakoľko by mohlo dôjsť k situácii, že osobné údaje by boli spracúvané na dobu neurčitú, čo je ako je vyššie uvedené v rozpore so zásadou primeranosti a zákonnou povinnosťou určenia času platnosti súhlasu prevádzkovateľom.

Osobitnou vlastnosťou spracúvania osobných údajov na základe súhlasu je oprávnenie fyzickej osoby, ktorá udelila súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov, takýto súhlas kedykoľvek odvolať. Vo všeobecnosti platí, že súhlas by malo byť možné tak jednoducho odvolať, ako je ho možné udeliť. Odvolanie súhlasu nemá vplyv na zákonnosť spracúvania osobných údajov, ktoré sa uskutočnilo od dňa získania súhlasu až do jeho odvolania. Odvolanie súhlasu je potrebné odlišovať od práva dotknutej osoby namietať spracúvanie osobných údajov podľa § 28 ods. 3 až 5 zákona o ochrane osobných údajov. Možno preto odporučiť, aby súčasťou súhlasu bola aj informácia o možnosti súhlas kedykoľvek odvolať, a nebola len súčasťou súhrnných informácii poskytovaných vopred prevádzkovateľom v rámci poučenia o právach dotknutej osoby.

Prípadné doplnenie ďalších náležitostí súhlasu je potrebné formulovať v súlade so zákonom o ochrane osobných údajov a inými všeobecnými právnymi predpismi.

4 FORMY SÚHLASU

Súhlas môže byť daný v rôznych formách, napríklad

a) *písomný súhlas*, potvrdený vlastnoručným podpisom alebo zaručeným elektronickým podpisom,
b) *ústny súhlas*, vyjadrený napríklad pri osobnom stretnutí alebo telefonicky,
c) *iná vhodná forma súhlasu*, ako prejavu vôle urobeného slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, napríklad súhlas udelený v elektronickej podobe, potvrdením zaškrtávacieho poľa, zakliknutím políčka súhlasu, atď.

Ad a): Zákon o ochrane osobných údajov vyžaduje písomný súhlas v konkrétnych prípadoch, ktoré sú výslovne vymenované v zákone o ochrane osobných údajov napríklad podľa ustanovenia § 15 ods. 6 zákona o ochrane osobných údajov v prípade získavania osobných údajov nevyhnutných na dosiahnutie účelu spracúvania kopírovaním, skenovaním alebo iným zaznamenávaním úradných dokladov na nosič informácií, pokiaľ to bez súhlasu výslovne neumožňuje osobitný zákon alebo nejde o výnimku uvedenú v predmetnom ustanovení.

Ad b), c): Pri súhlase získanom ústne alebo inou vhodnou formou je potrebné, aby bol prevádzkovateľ schopný získanie súhlasu hodnoverne preukázať. Inými slovami, takýto súhlas musí byť objektívne dokázateľný. Forma získania súhlasu, pokiaľ zákon o ochrane osobných údajov alebo iný zákon nevyžaduje písomnú formu súhlasu, nie je definovaná a závisí najmä od konkrétnych podmienok, v ktorých dochádza k spracúvaniu osobných údajov. Súhlas dotknutej osoby založený na nečinnosti alebo mlčaní fyzickej osoby nie je možné považovať za súhlas v zmysle zákona o ochrane osobných údajov.

V praxi sa v oblasti elektronických komunikácií rozlišuje súhlas získavaný formou „opt-in“ (aktívny súhlas) a formou „opt-out“ (pasívny súhlas). Rozdiel spočíva v tom, že „opt-in“ určuje udelenie predchádzajúceho súhlasu kliknutím na konkrétnu ikonku, prostredníctvom ktorej dotknutá osoba súhlasí s použitím jej osobných údajov na daný účel, zatiaľ čo forma „opt-out“ vyjadruje, že dotknutá osoba „automaticky“ súhlasí so spracúvaním osobných údajov, ak nevyjadrí nesúhlas (napr. neklikne na ikonku nesúhlasu). Pri spracúvaní osobných údajov dotknutých osôb je možné používať iba formu „opt-in“, teda formu aktívneho súhlasu, nakoľko v opačnom prípade nie je možné hovoriť o vyjadrení slobodnej vôle dotknutej osoby.

ZÁVER

Spracúvanie osobných údajov na základe súhlasu dotknutej osoby je bežným právnych základov ich spracúvania. Pri spracúvaní osobných údajov na základe súhlasu je dôležité, aby prevádzkovateľ v konkrétnom prípade posúdil, či vôbec súhlas dotknutej osoby potrebuje alebo spracúva osobné údaje na základe iného právneho základu, napríklad osobitného zákona či zmluvy, ktorej zmluvnou stranou je dotknutá osoba.

V Bratislave, dňa 02. december 2015

JUDr. Daniela Palkovičová
riaditeľka odboru právnych služieb
a medzinárodných vzťahov

Príloha č. 1

Vzor 1
Súhlas so spracúvaním osobných údajov

Alternatíva 1

Týmto ..... [*uviesť meno, priezvisko, adresa, tel. kontakt, e-mailová adresa, resp. iný osobný údaj dotknutej osoby*], ako dotknutá osoba udeľujem súhlas so spracúvaním svojich vyššie uvedených osobných údajov na účel ..... [*uviesť napr. marketing alebo spotrebiteľská súťaž*], prevádzkovateľovi ..... [*uviesť meno FO / obchodné meno, bydlisko / sídlo, IČO*] na čas ..... [*uviesť počet dní / mesiacov / rokov*].
Súhlas je možné kedykoľvek u prevádzkovateľa odvolať zaslaním žiadosti na adresu sídla prevádzkovateľa.

V ....., dňa .....

Podpis dotknutej osoby

Alternatíva 2

Týmto ..... [*uviesť meno, priezvisko, adresa, resp. iný údaj potrebný na identifikáciu dotknutej osoby*], ako dotknutá osoba udeľujem súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov ..... [*uviesť zoznam osobných údajov, napr. meno, priezvisko, adresa, dátum narodenia, tel. kontakt, e-mailová adresa a pod. / rozsah osobných údajov, vyjadrený slovne napr. osobné údaje, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie účelu ...*] na účel ..... [*uviesť napr. marketing alebo spotrebiteľská súťaž*], prevádzkovateľovi ..... [*uviesť meno FO / obchodné meno, bydlisko / sídlo, IČO*] na čas ..... [*uviesť počet dní / mesiacov / rokov*].
Súhlas je možné kedykoľvek u prevádzkovateľa odvolať zaslaním žiadosti na adresu sídla prevádzkovateľa

V ....., dňa .....

Podpis dotknutej osoby

Alternatíva 3

Týmto ..... [*uviesť meno, priezvisko, adresa resp. iný osobný údaj dotknutej osoby*], ako dotknutá osoba udeľujem súhlas so spracúvaním svojich vyššie uvedených osobných údajov na účel ..... [*uviesť napr. marketing alebo spotrebiteľská súťaž*], prevádzkovateľovi ..... [*meno FO / obchodné meno, bydlisko / sídlo, IČO*] na čas ..... [*uviesť počet dní / mesiacov / rokov*]. Súhlas je možné kedykoľvek odvolať zaslaním žiadosti na emailovú adresu prevádzkovateľa ..... [*uviesť e-mailovú adresu*] alebo písomnej žiadosti na adresu sídla prevádzkovateľa.

Ako dotknutá osoba vyhlasujem, že som si vedomá svojich práv v zmysle § 28 zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a že mi boli poskytnuté všetky informácie podľa § 15 uvedeného zákona.

Zároveň vyhlasujem, že poskytnuté osobné údaje sú pravdivé a boli poskytnuté slobodne.

V ....., dňa .....

Podpis dotknutej osoby

Príloha č. 2

Vzor 2
Súhlas so spracúvaním osobných údajov

Týmto ..... [*uviesť meno, priezvisko, adresa, resp. iný údaj potrebný na identifikáciu dotknutej osoby*], ako dotknutá osoba

súhlasím

1. so spracúvaním svojich osobných údajov ..... [*uviesť zoznam osobných údajov, napr. meno, priezvisko, tel. kontakt, e-mailová adresa a pod.*] na účel ..... [*uviesť napr. marketingu alebo zasielania ponukových emailov / odberu noviniek/ newslettrov*] na čas ..... [*uviesť počet dní / mesiacov / rokov*] ☐

2. so spracúvaním svojich osobných údajov ..... [*uviesť zoznam osobných údajov, napr. meno, priezvisko, tel. kontakt, e-mailová adresa a pod.*] na účel ..... [*uviesť napr. spotrebiteľskej súťaže*] na čas ..... [*uviesť počet dní / mesiacov / rokov*] ☐

3. so spracúvaním svojich osobných údajov ..... [*uviesť zoznam osobných údajov, napr. meno, priezvisko, tel. kontakt, e-mailová adresa a pod.*] na účel ..... [*uviesť napr. vernostného programu*] na čas ..... [*uviesť počet dní / mesiacov / rokov*] ☐

prevádzkovateľovi ..... [*uviesť meno FO / obchodné meno, bydlisko / sídlo, IČO*].

Súhlas je možné kedykoľvek odvolať zaslaním žiadosti na emailovú adresu prevádzkovateľa ..... [*uviesť e-mailovú adresu*] alebo písomnej žiadosti na adresu sídla prevádzkovateľa.

V ....., dňa .....

Podpis dotknutej osoby